

Economen zijn sceptisch over overheidssteun investeringen

➔ Het kabinet trekt €4 mrd uit voor een investeringsimpuls

➔ Economen zijn niet enthousiast over de maatregel

➔ Linkse oppositie is tegen dit 'cadeau voor het bedrijfsleven'

Laurens Berentsen
Amsterdam

Economen zijn niet enthousiast over de belastingkorting die het kabinet voorstelt om de bedrijfsinvesteringen aan te jagen. Onderzoek leert dat zulke overheidspremies niet erg doeltreffend zijn. Dat is ammunisie voor de linkse oppositie, die tegen 'het cadeau' van het kabinet voor het bedrijfsleven is.

Hoe de Baangerelateerde investeringskorting (BIK) er precies gaat uitzien, is nog onbekend. Het kabinet stuurt de uitwerking van de op Prinsjesdag aangekondigde maatregel op 5 oktober naar de Tweede Kamer. Het doel van de doorwerkgeverslobby VNO-NCW ingestoken korting is wel duidelijk: zo snel mogelijk de inves-

teringen goedmaken die de economie is misgelopen door de coronacrisis.

'Je gooit een hoop geld weg', zegt hoogleraar macro-economie Sweder van Wijnbergen over de twee keer €2 mrd die het kabinet voor 2021 en 2022 heeft uitgetrokken om investeringen aan te jagen. 'Het grootste deel van de investeringen dat hiervan profiteert, staat al op de rails. Daarvoor heeft de maatregel nul effect. Investerings-ingen die uitgesteld dreigen te worden, gaan misschien wel door. En sommige uitgaven worden mogelijk naar voren gehaald. Maar echt nieuwe investeringen krijg je hiermee niet versneld.'

De econoom waarschuwt voor misbruik. Hij verwijst naar de slechte ervaringen met de WIR, de investeringspremie uit de jaren 80. 'Dit wordt een boekhoudersnachtmerrie', zegt Van Wijnbergen, 'omdat niet duidelijk is gedefinieerd wat investeringen zijn.'

Het Centraal Planbureau maakt in zijn reactie op de Miljoenennota 2021 ook de vergelijking met de omstreden regeling uit de vorige eeuw. 'De WIR werd vanwege een te hoge mate van oneigenlijk gebruik in 1988 afgeschaft', schrijft de belangrijkste economieadviseur van het kabinet.

Bas ter Weel, directeur van onderzoeksinstituut SEO en hoogleraar micro-economie, wijst erop dat de vormgeving van de BIK nog onbekend is. 'Maar in het algemeen blijkt uit onderzoek dat dergelijke premieregelingen niet erg effectief zijn om een dip in de investeringen tegen te gaan.' Een maatregel die volgens onderzoek beter werkt, is de versnelde afschrijving van investeringen. Na de finan-

In Waalwijk wordt een nieuw distributiecentrum gebouwd. Het kabinet wil zulke investeringen de komende twee jaar bevorderen met een belastingkorting.

FOTO: ROB ENGELAAR

ciële crisis van 2008 mochten Nederlandse ondernemingen hun investeringen ook tijdelijk versneld afschrijven. 'Dat is ook wat de Oeso adviseert', zegt Ter Weel.

'Het blijkt heel moeilijk te zijn een maatregel als de BIK tot twee jaar te beperken', merkt de SEO-directeur op. Het Amsterdamse instituut doet veel beleidsonderzoek. 'Na twee jaar gebruikt iedereen de regeling. Dan is het voor de politiek moeilijk om ermee te stoppen.'

Staatssecretaris Hans Vijlbrief van Financiën spreekt over een 'crisismaatregel'. Het geld is beschikbaar gekomen doordat de beloofde verlaging van de winstbelas-

ting voor grotere bedrijven niet doorgaat. Na 2022 staat de €2 mrd die is vrijgefallen in de boeken voor een lastenverlichting voor werkgevers. 'Daar gaan we al', zegt Ter Weel over de kans dat de BIK een langer leven is beschoren.

Bas Jacobs, hoogleraar economie en overheidsfinanciën aan de Erasmus School of Economics, is positiever over de BIK. De gerichte investeringspremie verdient volgens hem de voorkeur boven een generieke verlaging van de winstbelasting, die weinig doet voor de economie.

De terugval in de bedrijfsinvesteringen is een belangrijke oorzaak van de huidi-

ge recessie. Minder investeringen tasten ook het toekomstige verdienvermogen aan. Dan is het logisch daar iets aan te doen met een crisismaatregel, meent Jacobs. Hij hecht er wel aan dat de regeling na twee jaar weer ophoudt te bestaan. Want los van de beloofde verlaging van de winstbelasting kan de afweging waaraan de overheid het best haar geld kan uitgeven anders uitvallen, aldus Jacobs.

Anders dan de naam suggereert, hoeft de investeringspremie niet tot extra banen te leiden. Sterker nog, de vervanging van werknemers door robots komt net zo goed in aanmerking voor de fiscale subsidie als

de bouw van een fabriek die nieuwe werkgelegenheid oplevert.

De BIK is niet gekoppeld aan het aantal banen dat een bedrijf creëert, zei Vijlbrief (D66) eerder deze week tegen het FD. Zo'n koppeling is volgens hem onuitvoerbaar. Als banengroei het doel is, zouden de arbeidskosten voor werkgevers moeten worden verlaagd, voegde hij daaraan toe.

De BIK loopt via de loonheffing. Werkgevers moeten dus wel voldoende loonbelasting en sociale premies afdragen om een deel van hun investeringskosten te kunnen aftrekken.